

DR. BARANYI BERTOLD

SZAKÉRTŐ

NEMZETI HÍRKÖZLÉSI ÉS INFORMATIKAI TANÁCS

Az ügyvédi tevékenységről szóló törvényből fakadó informatikai kihívások és lehetőségek

A kötelező elektronikus ügyintézés az ügyvédség és általában a jogi képviselők munkájában már több évtizede jelen van. Gondoljunk csak a fizetési meghagyásos vagy a cégeljárásokra. A tendencia az elmúlt években tovább erősödött a jogi képviselők számára kötelező elektronikus perlekedés előírásával. A folyamat kiteljesedése pedig 2018. január 1-jétől várható, hiszen e naptól kezdve az ügyfél jogi képviselője valamennyi az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: Eüsztv.) szerinti ügyben – ideértve a bírósági, hatósági eljárásokon túl az elektronikus ügyintézés biztosító szervek által nyújtott közszolgáltatások vagy akár a közüzemi szolgáltatások igénybe vételét is – köteles az ügyfele képviseletében elektronikus úton eljárni. Az pedig, hogy a gazdálkodó szervezetek számára ezen ügyekben az elektronikus ügyintézés szintén kötelező lesz, komoly kihívás elé állítja, egyben lehetőséghez is juttatja az ügyvédi tevékenység gyakorlóit. Ez, valamint az elektronikus ügyintézés biztosításának a kötelezettsége pedig az ügyvédi tevékenységet gyakorlók önkormányzatai, az ügyvédi kamarák számára is fontos megoldandó feladatokat, de egyben meglévő feladataik hatékonyabb ellátásának az eszközeit is magában hordozza.

Ezzel összefüggésben a szintén 2018. január 1-jén hatályba lépő, az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: Üttv.) is számos lehetőséget és kihívást teremt úgy az ügyvédek, mint az ügyvédi kamarába integrálódó kamarai jogtanácsosok, az ügyvédi tevékenység más gyakorlóit, vagy az ügyvédi kamarák számára a modern infokommunikációs technológiák alkalmazása területén. A jelen írásban ezek közül válogatunk.

1. Ügyvédi tevékenységet gyakorlók előtt álló lehetőségek és kihívások

Az Üttv. számos új lehetőséget biztosít az ügyvédi tevékenység gyakorlóit, azaz úgy az ügyvédek, mint az ügyvédi kamarákba belépő kamarai jogtanácsosok, és az ügyvédi tevékenység gyakorlására jogosult más jogalanyok (így különö-

sen ügyvédjelöltek, jogi előadók, európai közösségi jogászok) számára. Ahogyan arra már kitértünk, az elektronikus út általánossá válása komoly piaci lehetőségeket rejt magában, egyben – a gyermekbetegségek kinövése után – költség-, és adminisztratívteher-csökkenést eredményezhet az ügyvédi praxisokban, illetve a kamarai jogtanácsost foglalkoztató munkáltatóknál. Gondoljunk csak a postaköltségek drasztikus csökkenésére, vagy arra, hogy a beadványok bármikor, bárhol, akár otthon a fotelból, egy külföldi szállodából vagy egy hétvégi házból is előterjeszthetők.

Ugyancsak egy átláthatóbb, kiszámíthatóbb és igazságosabb, az ügyvédek szélesebb rétegeinek érdekeit szolgáló rendszer kialakítását szolgálja az új büntetőeljárás törvényvel karöltve az Üttv., amikor a védői kirendelésre történő kiválasztást várhatóan 2018. július 1-jétől az ügyvédi kamarák által működtetett automatizált elektronikus kiválasztási rendszerbe tereli.

1.1. Modern infokommunikációs eszközök alkalmazása az okirati ellenjegyzés során

A jogi képviselet mellett az Üttv. az ellenjegyzés, mint fő ügyvédi tevékenység kapcsán is jelentős könnyítést vezet be. A hatályos ügyvédi törvény eddig is elismerte, a gyakorlat pedig tendenciaszerűen eddig is elfogadta a papír alapú okirat ellenjegyzése mellett az elektronikus aláírással történő ellenjegyzést is akkor, ha az okiratot minden nyilatkozattevő fél elektronikus aláírásával látta el. Az új törvény ennek a szabályait egyértelműbbé tette, meghatározva azt is, hogy mely elektronikus ellenjegyzéshez szükséges mozzanatok tekintetében van helye az ellenjegyző helyettesítésének. E körben fontos könnyítés, hogy az ellenjegyzendő okiratban foglalt nyilatkozatot tevő azonosítását nem kell közvetlenül az ügyvédi tevékenység gyakorlójának elvégeznie, e körben akár ügyvédasszisztens által is helyettesíthető. Ugyancsak helyettesítheti az ellenjegyzőt akár az azonosítás, akár a nyilatkozattevő aláírásának tanúsítása, illetve sajátjaként való elismerése körében az ellenjegyző által megbízott, más, az

Európai Gazdasági Térséghez tartozó államban ügyvédi tevékenységre jogosult szakember. Ezzel – az eddiginél jóval könnyebben – áthidalhatóvá vált az Európai Gazdasági Térségen belüli ellenjegyzés problémája.

Az okirati ellenjegyzés körében az igazi újdonság, hogy a jövőben a már azonosított nyilatkozattevő nyilatkozatának a papír alapú ellenjegyzéséhez nem szükséges az, hogy az okiratot a nyilatkozattevő az ügyvédi tevékenység gyakorlója fizikai jelenlétében írja alá vagy ismerje el az aláírását sajátjának. Az Üttv. az ellenjegyzést olyan okiratok esetében is lehetővé teszi, amelyek esetében erre mozgóképet és hangot egyidejűleg továbbító és rögzítő eszköz (jellemzően videokonferencia) útján kerül sor. Ez jelentősen egyszerűsíti az ügyfelek és az ügyvédi tevékenységet gyakorlók életét is, hiszen az ellenjegyzéshez nincs szükség az ügyfelek részéről költséges elektronikus aláírás beszerzésére, sem az ügyvédi irodában való megjelenésre, hanem kizárólag olyan eszközök alkalmazására, amelyek manapság már a mindennapi élet szerves részévé vált mobiltelefonokban, tabletekben, illetve számítógépekben is rendelkezésre állnak. Ez egyben felgyorsíthatja, egyszerűsítheti és olcsóbbá teheti az ellenjegyzést igénylő bírósági és hatósági eljárásokban való részvételt úgy az ügyfelek, mint a részükre ügyvédi szolgáltatást nyújtó szakemberek számára.

1.2. Okiratok elektronikus formába alakítása

Az elektronikus ügyintézés biztosításához már az elektronikus cégeljárás bevezetése óta elengedhetetlen, hogy az ügyvédi szolgáltatást nyújtók a papír alapon előállított, illetve rendelkezésre álló iratokat digitalizálják. E kötelezettség bevezetésével az ügyvédek és a jogtanácsosok – az okirati ellenjegyzésen is túlmutató – közbizalmi, hiteles helyi funkciókra tettek szert ennek minden terhével és előnyével együtt. Az elmúlt bő tíz évben az ügyvédség e kibővült funkcióját megfelelően betöltötte. Valószínűleg ennek is köszönhető, hogy az Üttv. az ügyvédi tevékenység gyakorlója által is folytatható (azaz az úgynevezett kiegészítő) tevékenységek – mint például az ingatlanközvetítés vagy a bizalmi vagyonkezelés – között sorolja fel a nem az ügyvédi tevékenység gyakorlója által készített papíralapú dokumentumok elektronikus okirati formába alakítását.

Az Üttv. maga csak e transzformációs tevékenység követelményeit határozza meg, nem rendelkezik ugyanakkor az ennek során létrejött elektronikus okirathoz fűződő joghatásokról. Értelemszerűen kizárja az értékpapírok és más vagyoni értékű jogot önmagukban megtestesítő okiratok dematerializálását a kiegészítő ügyvédi tevékenységek közül, hiszen erre kizárólag a pénzügyi szektorban kijelölt szolgáltatók jogosultak, és e feladat teljes mértékben idegen is lenne az ügyvédi tevékenységtől. Az ügyvédi elektronikus okirati formába alakítás emellett kizárólag oldalhű digitális másolat elektronikus aláírással történő hitelesítése és időbélyegzése útján valósulhat meg, amelyhez az eredeti okirat és az elektronikus okirat öt, illetve tíz évig történő megőrzésének kötelezettsége kapcsolódik.

Az Üttv. maga nem rendelkezik arról, hogy milyen joghatások fűződnek az ilyen módon átalakított elektronikus

okirathoz, az Üttv.-vel összefüggő törvénymódosítások elfogadása csak a 2017. évi őszi parlamenti ülészakra várható. Az azonban a már kihirdetett szabályok – így különösen az Eüsztv. rendelkezései és azok alkalmazásának elrendelése – alapján is egyértelmű, hogy az Üttv. az Eüsztv. 103. §-a szerinti elektronikusan hitelesített irat előállításának lehetőségét biztosítja az ügyvédi tevékenység gyakorlóinak számára ügyfeleik papír alapú okiratairól. A két törvény együttes értelmezése alapján tehát arra a következtetésre lehet jutni, hogy az ügyvéd az ügyfele, a kamarai jogtanácsos pedig a munkáltatója (vagy annak kapcsolt vállalkozása) által előállított papír alapú okiratot alakíthatja elektronikus okirati formába anélkül, hogy azt a papír alapú okirat előállítójának elektronikus úton hitelesítenie kellene. Az így előállított elektronikus okiratok bizonyító ereje a papír alapú okirattal egyezik meg.

Az új szolgáltatás lehetővé teszi az ügyfelek számára a saját maguk által kiállított papír alapú iratanyaguk, bizonylataik digitalizálását és selejtezését anélkül, hogy ezek bizonyító ereje elveszne. Az ügyvédi tevékenység keretében megvalósuló transzformáció az ügyfelek kényelmi szempontjain túl azon közigazgatási és egyéb eljárások garanciáit is növelheti, amelyekben ezen elektronikusan hitelesített okiratok felhasználására sor kerül. Az ügyvédi tevékenység gyakorlóinak oldalán ugyanis az eredeti okirat fellelhetőségét és – kétség esetén – ellenőrizhetőségét az ügyvédi felelősségen túl számos intézményi garancia, így például az irodagondnok és a helyettesítő ügyvéd jogintézménye is biztosítja.

1.3. Az ügyvédasszisztens szerepe az elektronikus ügyintézésben

Ahogy a jogi eljárások, úgy a jogászai szakmák egymással párhuzamosan válnak egyre komplexebbé, bonyolultabbá, és az információs technológiák terjedés ellenére egyre több adminisztrációt igényelnek, amely egy új, jogi asszisztensi szakma kialakulásához vezetett. A jogi asszisztensek titkárnőként, irodavezetőként, sőt nem ritkán jogi végzettségű munkatársakként az ügyvédek olyan segítőivé váltak, akik az ügyfelek kiszolgálásában és az ügyvédi munka elősegítésében egyre nagyobb arányban vesznek részt. Az Üttv. megalkotása során a jogalkotó felismerte, hogy a kizárólag ügyvéd által végezhető tevékenységek, illetve az ügyvédi praxisok, irodák menedzselésének egyes mozzanatait nem feltétlenül ügyvédet, illetve nem elsősorban ügyvédet, hanem leginkább ügyvédi felügyeletet igényelnek. E feladatokat az ügyvédek zömmel már ma sem személyesen, hanem részben ügyvédjelöltekkel és alkalmazott ügyvédekkel, de legalább ugyanilyen arányban a fent említett adminisztratív munkatársaikkal végzik. Az ügyvédasszisztensi státusz bevezetése, az általuk végezhető és nem végezhető tevékenységek törvényi rögzítése, képviselési joguk megteremtése éppen azt a biztonságot teremti meg, amely az ilyen típusú együttműködések kiemelt a szürke zónából.

Erre az elektronikus ügyintézés terjedése miatt egyre nagyobb szükség is van, hiszen az ügyvédeknek nem feltétlenül kell személyükben felkészültnek lenniük valamennyi infokommunikációs eszköz és alkalmazás használatára, illetve

nem feltétlenül kell ezek minden mozzanatával személyesen bajlódniuk. Az Üttv. alapján a bejelentett ügyvédasszisztens az ügyvéd helyett online ellenőrizheti az ügyfél személyazonosságát, az ügyben érintett ingatlan-nyilvántartási adatait, az ügyvéd által elektronikusan aláírt beadványokat és más dokumentumokat a hatóságok, bíróságok részére továbbíthatja, lekérheti az elektronikus letéti nyilvántartás adatait. Az ügyvédasszisztens így anélkül végezheti feladatait, hogy az érdemi ügyvédi tevékenységbe tartozó feladatot lenne kénytelen ellátni, az ügyvédek, alkalmazott ügyvédek és ügyvédjelöltek pedig több időt tölthetnek ezen érdemi feladatok ellátásával, amely egyben az ügyek intézésének a színvonalát is javítja.

1.4. Az ügyfelek adatainak online ellenőrzése

Az ügyvédi tevékenységet gyakorlók közbizalmi funkcióinak betöltéséhez elemi feltétel, hogy jogosultak, egyben kötelesek legyenek a tevékenységük alapjául szolgáló tények, körülmények ellenőrzésére, rendelkezzenek az ehhez szükséges eszközökkel, és ha már rendelkeznek ezekkel, akkor azokat igénybe is vegyék. Ilyen – a jogügyletek biztonságát biztosító – jogosultság és egyben kötelezettség az ügyfél azonosítása, amelynek eszköze az ügyfélre (jogügyletben részt vevő más, azonosítandó személyre) vonatkozó adatok online ellenőrzése.

A hatályos törvénnyel ellentétben 2018. január 1-jétől már a törvény alapján sem csupán okirati ellenjegyzés, hanem – jogi tanácsadás kivételével – valamennyi megbízás elfogadása előtt köteles az ügyvédi tevékenység gyakorlója azon ügyfelet azonosítani, akit nem ismer, vagy akinek a személyazonosságát illetően kétsége merül fel. Az ügyfél természetesen továbbra sem köteles ezen azonosításnak magát alávetnie, azonban az ügyvédi tevékenység gyakorlójának ebben az esetben meg kell tagadnia a jogügyletben való közreműködést, illetve más ügyvédi tevékenységet.

Az olyan kiemelt ügycsoportokban, amelyeknek a végeredménye az ügyfélre vonatkozó valamely adat közhiteles nyilvántartásba való bejegyzése – így különösen és tipikusan, de nem kizárólagosan az ingatlan-nyilvántartási, a cégeljárás vagy a civil szervezetek törvényszéki nyilvántartásával kapcsolatos eljárások – az ügyvédnek a személyazonosítást, adatellenőrzést is magasabb szinten, az online rendelkezésre álló állami szakrendszerekből való adatigényléssel kell elvégeznie. Ez egyértelműen kitágítja az online ellenőrzési (közkeletű néven JÜB-ölési) kötelezettséggel járó ügyek körét, amely kétségkívül az adminisztratív terhek növekedésével jár az ügyvédek számára. Ezzel egyidejűleg ugyanakkor a törvény kizárja, hogy a kötelező online adatellenőrzésért akár az ügyvédtől, akár az ügyféltől (vagy más azonosított személytől) bárki díjat, költségtérítést vagy más ellenértéket kérjen, azaz a kötelező esetekben az online adatellenőrzés ingyenessé válik.

1.5. Elektronikus ügyintézéshez szükséges feltételek

Az eIDAS rendelet végrehajtásához szükséges rendelkezések már a hatályos ügyvédi törvénybe is beépültek, azonban ügy-

védi oldalon az új törvény kevés újdonságot tartalmaz. Ezek közül kiemelendő, hogy a törvény 2018. január 1-jétől kifejezetten szabályozza az elektronikus bélyegző használatát, amely szabályozás lényege, hogy okirati ellenjegyzés kivételével az ügyvédi és az európai közösségi jogász irodák szabadon használhatják ügyvédi tevékenység gyakorlása során is az elektronikus bélyegzőt.

További, az elektronikus ügyintézéshez szükséges feltétel, hogy az ügyvédi tevékenység gyakorlója rendelkezzen hivatalos elektronikus elérhetőséggel (jellemzően cégkapuval). E kötelezettséget nem az ügyvédi tevékenységről szóló törvény, hanem az Eüsztv. teremti meg, és ez utóbbi törvény szabályozási sajátosságaiból eredően ez nem is teljes körű. Az Eüsztv. ugyanis csak gazdálkodó szervezetek számára írja elő hivatalos elektronikus elérhetőség létesítését és bejelentését. Az Eüsztv.-nek a polgári perrendtartásból kölcsönzött gazdálkodó szervezet fogalma azonban bár lefedi az ügyvédi irodákat, álláspontunk szerint annak ellenére sem terjed ki a sajátos jogállású egyéni ügyvédekre, hogy az egyéni vállalkozókat magában foglalja. Az egyéni ügyvédek (és értelemszerűen a kamarai jogtanácsosok) tehát elvileg nem kötelesek ilyen elérhetőséggel rendelkezni, azonban praktikus ezt két okból sem tudják elkerülni. Egyrészt azért, mert az Eüsztv. alapján ügyfelek képviselőiben elektronikus ügyintézésre kötelezettek. Másrészt azért, mert ahogyan arra a későbbiekben rátérünk, főszabály szerint saját kamarai hatósági ügyeikben is kötelesek elektronikus úton eljárni (legyen szó akár kérelemre, akár hivatalból induló eljárásról). Ez pedig elképzelhetetlen ilyen elérhetőség nélkül. Kivétel ugyanakkor e fő szabály alól az ügyvédi tevékenységét szüneteltető kamarai tagok, illetve nyilvántartottak köre, hiszen ők egyrészt nem jogosultak ügyfelek képviselőiben eljárni, másrészt kamarai hatósági ügyeik sincsenek, hiszen szünetelnek az e jogállásukból fakadó jogaik és kötelezettségeik. Amikor e tevékenységüket folytatni kívánják, praktikus ismét kötelezetté válnak hivatalos elektronikus elérhetőség létesítésére és bejelentésére. Az elérhetőségeket a rendelkezési nyilvántartás mellett az ügyvédi kamarai nyilvántartás is tartalmazza.

Míg az ügyvédi tevékenység önálló gyakorlóinak – ügyvédeknek, európai közösségi jogászoknak, irodáiknak – az elektronikus ügyintézés feltételeit értelemszerűen maguknak kell megteremteniük, addig az ügyvédi tevékenységet alkalmazásban folytatók számára – így különösen a kamarai jogtanácsosok számára – ezt a munkáltatójuk is biztosíthatja. Az ügyvédi tevékenység gyakorlásához szükséges elektronikus ügyintézési feltételeket részleteiben a Magyar Ügyvédi Kamara szabályzata állapítja meg. E feltételeknek való felkészülésre az ügyvédi tevékenység gyakorlói 2019. január 1-jéig kapnak átmeneti határidőt, de a fentiekben leírtaknak megfelelően várhatóan a kamarai tagok és nyilvántartottak többsége e feltételeknek már 2018-tól meg tud felelni.

2. Az ügyvédi kamarák előtt álló kihívások és lehetőségek

Az ügyvédi kamarák, mint az ügyvédi tevékenységet folytatók önszabályozó, önkormányzati és érdekképviselői szervei

számára az új törvény hatályba lépése új feladatokkal, de egyben a meglévő feladatok hatékonyabb ellátását, a közszolgáltatásaik magasabb színvonalú ellátását biztosító eszközökkel is jár. A modern infokommunikációs eszközök alkalmazása olcsóbb és intenzívebb kapcsolattartást biztosíthat a tagsággal, ugyanakkor komoly fejlesztéseket és a kamarai apparátusoktól komoly felkészülést is igényel.

2.1. Kötelező elektronikus ügyintézés a kamarai hatósági eljárásokban

Az Eüsztv. által bevezetett logikán tovább haladva az ügyvédi tevékenységről szóló törvény nem csupán a gazdálkodó szervezetnek minősülő ügyvédi irodák, hanem – főszabály szerint – valamennyi ügyvédi tevékenységet gyakorló számára kötelezővé teszi az elektronikus ügyintézés kamarai hatósági ügyekben. Ez alól a Magyar Ügyvédi Kamara ugyan szabályzatban kivételeket állapíthat meg, ez azonban a jelenlegi információk alapján nem várható széles körben. Az elektronikus ügyintézés lehetőségének a biztosítása ugyanis az Eüsztv. alapján eleve elvárás, az ezzel elérhető hasznok pedig annak kötelezővé tételével aknázhatók ki igazán.

A kötelező elektronikus ügyintézés, valamint az informatikai együttműködési kötelezettség más elektronikus ügyintézés biztosító szervekkel komoly kihívás elé állítja a kamarákat. Egyrészt – ahol az még hiányzik – gondoskodni kell arról, hogy rendelkezzenek hivatalos elektronikus elérhetőséggel (jellemzően ügyfélkapuval), ki kell alakítani az eljárásaikhoz kapcsolódó elektronikus űrlapokat, újra kell tervezni az ügyintézési folyamatokat, ki kell alakítaniuk a más, kapcsolódó szervekkel az egyszerű, részben vagy teljesen automatizált adatkapcsolatokat. Ennek keretében a jövőben az állami szerveknél vagy más kamaráknál meglévő információkat (pl.: jogi szakvizsga meglétét, ügyvédi tevékenységet kizáró büntetett előélet hiányát, vagy akár az iroda ingatlan-nyilvántartási adatait) nem a kérelmező vagy eljárás alá vont ügyféltől, hanem közvetlenül az ezen információkat kezelő szervektől kell majd beszerezniük.

Ezzel szorosan összefügg, hogy ellenőriznie kell a kamaráknak, hogy az elektronikus ügyintézéshez szükséges feltételekkel tagjaik, nyilvántartottjaik rendelkeznek-e, hiszen ennek hiányában ténylegesen nem valósulhat meg az elektronikus ügyintézés.

2.2. Új ügyvédnnyilvántartás

Ugyancsak komoly kihívás a Magyar Ügyvédi Kamara számára, hogy az eddigi 19 elkülönült területi ügyvédi kamarai nyilvántartás helyett 2018. január 1-jére egyetlen egységes ügyvédnnyilvántartást állítson fel, majd legkésőbb 2019. január 1-jéig a területi nyilvántartások adatait e nyilvántartásba integrálja. 2019. január 1-jét követően ugyanis a területi kamarák már nem lesznek jogosultak saját nyilvántartás vezetására és fenntartására.

A feladatot nehezíti, hogy az új törvény új adatok nyilvántartását, és a nyilvántartás új szerkezetét is igényli. Az új stá-

tuszok (kamarai jogtanácsos, jogi előadó, ügyvédasszisztens) bevezetése mellett szintén új elem, hogy a nyilvántartásban szereplő adatokat különböző időállapotok szerint is visszakereshetően kell tartalmaznia. Emellett – bár a nyilvántartás működtetése az országos kamara feladata lesz – biztosítani kell, hogy az adatokat a területi ügyvédi kamarák határozatai alapján a területi kamarák munkatársai vigyék fel a rendszerbe. Ez természetesen azt jelenti, hogy nem elegendő az elvileg azonos adattartalmú, de a gyakorlatban eltérő adatszerkezetű nyilvántartások integrálása.

Az országos nyilvántartás vitathatatlan előnye a területi nyilvántartások közötti adatátadási problémák megszűnése, a területi kamarák közötti vándorlás egyszerűbbé válása, a párhuzamosságok megszűnése, valamint a költségek közep-távon várható csökkenése.

2.3. Kirendelhető ügyvédek jegyzéke

Az ügyvédnnyilvántartásnál későbbi és kisebb, ugyanakkor bizonyos szempontból bonyolultabb és magasabb szintű rendelkezésre állást igénylő feladat a kirendelhető ügyvédek jegyzékének kialakítása és működtetése. 2018. július 1-jétől a bíróságok és a hatóságok az eddigi gyakorlattal ellentétben nem konkrét ügyvédeket rendelnek ki védőként. Maga a kirendelt védő kijelölése az eljáró bíróság, ügyészség, nyomozó hatóság székhelye szerint illetékes területi ügyvédi kamara feladata lesz. A kijelölés azonban nem manuálisan, hanem gyakorlatilag azonnal, a területi ügyvédi kamarák által vezetett jegyzékből, automatikus kiválasztás útján történik.

A rendszernek egyszerre kell biztosítania azt, hogy a kirendelt védő gyakorlatilag azonnal rendelkezésre álljon, valamint azt, hogy a jegyzékben szereplő ügyvédek igazságosan, arányosan jussanak kirendelésekhez, mindemellett figyelembe kell vennie az ügyvéd és a kirendelő bíróság, ügyészség, illetve nyomozó hatóság földrajzi elhelyezkedését is. A rendszer kialakításában – amelyet a területi ügyvédi kamarák várhatóan koordináltak és egységesen, a Magyar Ügyvédi Kamara közreműködésével valósítanak meg – felhasználhatók a felszámoló elektronikus, véletlenszerű kiválasztására szolgáló rendszer eddigi tapasztalatai is.

2.4. Elektronikus eszközök alkalmazása a kamarai választások során

Amilyen intenzív a modern infokommunikációs eszközök alkalmazásának elterjedése a hatósági és bírósági ügyintézésben, annyira fontolva halad úgy a hazai, mint egyébként a nemzetközi gyakorlat is az informatikai eszközök választási eljárásokban való alkalmazása kapcsán. Ennek okai meghaladják a jelen cikk kereteit, így e körben csupán a választásokba való jogellenes beavatkozásoktól való – nem is teljesen megalapozatlan – félelemre utalunk.

Az új törvény is kizárja a választások elektronikus úton történő lebonyolítását, ugyanakkor lehetővé teszi, hogy magának a választás mozzanatának a kivételével gyakorlatilag a választási eljárás bármely más elemét elektronizálja a kamara.

Ennek megfelelően lehetőség nyílna elektronikus hírközlő eszköz segítségével, várhatóan ügyfélkapus azonosítás után az interneten keresztül – azaz a jelölést leadók azonosítását, valamint a jelölés változtatlanságát, illetve ezek utólagos ellenőrizhetőségét is biztosító módon – jelölések leadására, valamint arra is, hogy a papír alapon személyesen – de várhatóan gépi feldolgozásra alkalmas módon – leadott szavazatokat utóbb elektronikus eszközök segítségével számlálják meg. Ez egyrészt megoldást adhat a nagylétszámú kamarák választási procedúráinak elhúzóására, másrészt a papír alapú szavazatok megőrzésével arra is, hogy az informatikai megoldásokkal kapcsolatban felmerülő kétségek esetén a szavazatok utólag akár manuálisan is ellenőrizhetők legyenek.

2.5. Csatlakozás az egységes elektronikus kártya-kibocsátási keretrendszerhez

A jelenleg használatban lévő, az ügyvédi kamarák által biztonsági okmányként kibocsátott arcképes ügyvédi, alkalmazott ügyvédi, ügyvédjelölti és más, az ügyvédi tevékenység gyakorlóira számára kiállított igazolványok tendenciaszerűen megfelelnek az eddig velük szemben állított elvárásoknak. Már a hatályos szabályozás mellett is elképzelhetőek azonban olyan felhasználási módok (ügyvédjelölt foglalkoztatására való jogosultság, ügyvédi társuláshoz, irodaközösséghez tartozás, irodagondnoki tevékenységre való jogosultság stb. igazolása), amelyekre a hagyományos, nem elektronikus igazolvány nem alkalmas. Emellett a biztonsági okmányként kiállított igazolvány előállításának rendkívül költséges, amely költségek az ügyvédeknek terhelik.

E problémák felismerése alapján az Üttv. 184. § (4) bekezdése lehetővé teszi azt, hogy bármely területi ügyvédi kamara dönthessen úgy, hogy a jövőben az arcképes igazolványt az egységes elektronikus kártya-kibocsátási keretrendszerhez csatlakozva, elektronikus kártyaként is kibocsáthassa. E keretrendszer akár azt is tudja biztosítani, hogy egy elsődleges kártyához (például a személyi igazolványhoz) kapcsolódva, az

ügyvédi tevékenység folytatására való jogosultság ügynevezett másodlagos (virtuális) kártyaként működhesse, sőt az ügyvédi tevékenység gyakorlásához kapcsolódó egyéb információk is helyt kapjanak az elsődleges kártya tároló elemeiben.

A megoldás előnye lenne, hogy az olyan változó információk, mint például a kamarai jogtanácsos, alkalmazott ügyvéd, európai közösségi jogász, illetve ügyvédjelölt munkáltatójának neve, megnevezése vagy annak az ügyvédi irodának a neve, amelynek az ügyvéd a tagja, anélkül lennének elektronikus információként feltüntetendők az igazolványban, hogy ezek megváltozása esetén új kártyát kellene kibocsátani. Elméletileg arra is lehetőség lenne, hogy a kártya az ügyvédi tevékenység folytatására vonatkozó jogosultságot is csak elektronikus formában tartalmazza, azonban ez az azonnali intézkedést, eljárást igénylő helyzetekben a jogi képviselőket, de még inkább az ügyfeleket kedvezőtlenebb helyzetbe hozná.

Összefoglalás

A fent bemutatott példák egyrészt azt mutatják, hogy a kormányzat következetesen érvényesíti az közhatalmi eljárások és közszolgáltatások igénybevitelével kapcsolatos ügyek elektronizálására vonatkozó politikáját, de azt is, hogy ebben partnerként tekint az ügyvédi kamarákra és az ügyvédi tevékenység gyakorlóira. Ezt bizonyítja az is, hogy a törvény számos ponton – különösen az ügyvédi függetlenséget, kamarai autonómiát érintő kérdésekben – csupán lehetőséget biztosít a modern infokommunikációs eszközök használatára. Az ügyfelekre háruló elektronikus ügyintézési kötelezettségek teljesítésében a jogalkotó komoly szerepet szán az ügyvédeknek és kamarai jogtanácsosoknak, amely azon felül, hogy nagy felelősséggel jár, egyben komoly piaci lehetőséget is biztosít az ügyvédi tevékenységet gyakorlók részére, valamint nagyobb szakmai súlyt jelent az ügyvédi kamarák számára. Most tehát rajtuk van a sor, hogy – ügyfeleik, illetve tagjaik, nyilvántartottjaik érdekeinek szem előtt tartásával – éljenek a biztosított lehetőségekkel, és teljesítsék a rájuk rótt kötelezettségeket.